

Investigating the implementation obstacles of policies supporting private investment in the petrochemical industry

 Esmail Omranzade^{1✉} | Masoud Moradi² | Mohadeseh Jafari³

1. Corresponding Author, Assistant Professor, Department of Public Administration, Mamagan Branch, Islamic Azad University, Mamagan. Iran. E-mail: Omranzade@iau.ac.ir

2,3 Department of Public Administration, Mamagan Branch, Islamic Azad University, Mamagan. Iran
E-mail: 1361682329@iran.ir

Article Info

Article type:

Research Article

Article history:

Received 18 March 2026

Received in revised form

10 June 2026

Accepted 16 June 2026

Published online 29 June

2026

Keywords:

*Policies, Support,
private investment,
petrochemical industry,*

Abstract

Background and Objective: This study aimed to examine the implementation barriers of policies supporting private investment in the petrochemical industry (case study: Tabriz Petrochemical Company) and to identify and prioritize the factors affecting these barriers.

Research Method: The present research was conducted using a descriptive-analytical approach and a survey method. The statistical population consisted of 3,500 employees of Tabriz Petrochemical Company. Using Cochran's sample size formula, 347 individuals were selected as the sample through random sampling. The data collection tool was a questionnaire. The validity of the questionnaire was examined and confirmed using the content validity approach. Its reliability was also assessed through construct evaluation using Cronbach's alpha coefficient and was confirmed.

Findings: Based on the results of exploratory factor analysis, seven factors were extracted from the total of 40 research questions. These factors collectively explain 87.507 percent of the variance in identifying and classifying the effective barriers to the implementation of policies supporting private investment in the petrochemical industry. Ultimately, the factors were categorized into seven groups: institutional and structural barriers, legal and regulatory barriers, economic and financial barriers, managerial and executive barriers, infrastructural and technical barriers, political and international barriers, and informational and transparency barriers.

Conclusion: The findings of this study can assist policymakers, managers, and private investors in the petrochemical industry to develop more effective strategies for supporting private investment by providing a clearer understanding of the existing barriers.

Cite this article: Omranzade, E., Moradi, M., & Jafari, M. (2026). Investigating the implementation obstacles of policies supporting private investment in the petrochemical industry. *Journal of Management and Social Development (JMSD)*, 1 (1), 41-63.

DOI: <http://doi.org/00000000000000000000>

Publisher: University of Osveh, <https://www.journalmsd.ir>

© "Authors retain the copyright and full publishing rights."

شناسایی موانع اجرایی خط مشی های حمایت از سرمایه گذاری خصوصی

در صنعت پتروشیمی

اسماعیل عمران زاده^۱ | مسعود مرادی^۲ | محدثه جعفری^۲

۱. نویسنده مسئول، استادیار، گروه مدیریت، واحد ممقان، دانشگاه آزاد اسلامی، ممقان، ایران. رایانامه: Omranzade@iau.ac.ir
 ۲. کارشناس ارشد، گروه مدیریت، واحد ممقان، دانشگاه آزاد اسلامی، ممقان، ایران. رایانامه: 1361682329@iran.ir

چکیده

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت:

۱۴۰۴/۰۸/۲۰

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۴/۰۹/۲۵

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۴/۱۰/۲۸

تاریخ انتشار:

۱۴۰۴/۱۰/۲۹

کلیدواژه‌ها:

خط مشی، حمایت،

سرمایه گذاری

خصوصی، صنعت

پتروشیمی

زمینه و هدف: در این پژوهش با هدف بررسی موانع اجرایی خط مشیهای حمایت از سرمایه گذاری خصوصی در صنعت پتروشیمی (مورد مطالعه: پتروشیمی تبریز)، شناسایی و اولویت بندی عوامل مؤثر انجام شد.

روش پژوهش: پژوهش حاضر با رویکرد توصیفی-تحلیلی و با استفاده از روش پیمایشی انجام گردید. جامعه آماری شامل ۳۵۰۰ کارکنان پتروشیمی تبریز که با استفاده از فرمول حجم کوکران ۳۴۷ نفر بعنوان نمونه آماری به شیوه نمونه گیری تصادفی انتخاب شد. ابزارهای گردآوری داده ها پرسشنامه می باشد که روایی پرسشنامه نامه با رویکرد محتوایی بررسی و مورد تایید قرار گرفت. پایایی پرسش نامه نیز با رویکرد بررسی سازه با ضریب آلفای کرونباخ بررسی و مورد تایید واقع شد.

یافته ها: بر اساس یافته های تحلیل عاملی اکتشافی ۷ عامل از مجموع ۴۰ سوال تحقیق استخراج شده است که مجموعاً ۸۷/۵۰۷ درصد از واریانس شناسایی و دسته بندی عوامل مؤثر موانع اجرایی خط مشی های حمایت از سرمایه گذاری خصوصی در صنعت پتروشیمی را تبیین می کنند. در نهایت یافته های تحلیل عاملی، عوامل را در ۷ قالب دسته بندی شدند که عبارتند از: موانع نهادی و ساختاری، موانع قانونی و حقوقی، موانع اقتصادی و مالی، موانع مدیریتی و اجرایی، موانع زیرساختی و فنی، موانع سیاسی و بین المللی، موانع اطلاعاتی و شفافیت مشخص شده است.

نتیجه گیری: نتایج پژوهش می تواند به سیاست گذاران و مدیران سرمایه گذاران خصوصی و صنعت پتروشیمی کمک کند تا با درک دقیق موانع موجود، استراتژی های مؤثرتری برای حمایت از سرمایه گذاری خصوصی در صنعت پتروشیمی تدوین نمایند.

استناد: عمران زاده، اسماعیل؛ مرادی، مسعود؛ و جعفری، محدثه (۱۴۰۴). شناسایی موانع اجرایی خط مشی های حمایت از سرمایه گذاری خصوصی در صنعت پتروشیمی، مدیریت و توسعه اجتماعی، ۱(۱)، ۴۱-۶۳.

DOI: <http://doi.org/00000000000000000000000000000000>

ناشر: دانشگاه اسوه معاصر، <https://www.journalmsd.ir>

© «حق نشر (کپی رایت) و کلیه حقوق انتشار برای نویسندگان محفوظ است.»

مقدمه

ذخایر عظیم نفت و گاز و موقعیت استراتژیک ایران، فرصتی بی نظیر برای صنعت پتروشیمی آن فراهم می کند. با این حال، این صنعت با آینده ای پویا روبرو است که تحت تأثیر تغییرات سریع و پیچیده اقتصادی، سیاسی، فناوری و نظارتی قرار دارد (Ghalambor M. A. 2024). صنعت پتروشیمی به عنوان یکی از صنایع استراتژیک و با ارزش افزوده بالا، نقش کلیدی در توسعه اقتصادی و اشتغال زایی در ایران دارد. با وجود پتانسیل های غنی منابع نفت و گاز، میزان مشارکت سرمایه گذاری بخش خصوصی در این صنعت کمتر از ظرفیت بالقوه است و بخش عمده سرمایه گذاری ها هنوز دولتی یا نیمه دولتی باقی مانده است (Tehrantimes, 2023; National Petrochemical Company, 2023).

یکی از اصلی ترین دلایل این موضوع، موانع اجرایی و نهادی در پیاده سازی خط مشی های حمایتی برای سرمایه گذاری خصوصی است. این موانع شامل پیچیدگی های قانونی و اداری، تغییرات مداوم سیاست ها، محدودیت های مالی، مشکلات تامین خوراک و زیرساخت ها و همچنین ریسک های اقتصادی و بین المللی است (Ghalambor, 2024).

تجربه پتروشیمی تبریز نشان می دهد که حتی پروژه هایی که از نظر اقتصادی و فنی قابل اجرا هستند، به دلیل همین موانع با تأخیر یا توقف مواجه می شوند. با توجه به اهمیت سرمایه گذاری خصوصی در افزایش بهره وری، توسعه فناوری، کاهش وابستگی به بودجه دولتی و افزایش رقابت پذیری صنعت پتروشیمی، شناسایی و تحلیل دقیق موانع اجرایی خط مشی های حمایتی، یک نیاز پژوهشی و عملیاتی ضروری است (Alizadeh Majd et al., 2024). بدون رفع این موانع، سیاست های حمایتی ناکارآمد خواهند بود و فرصت های اقتصادی بالقوه بخش خصوصی از دست خواهد رفت. به طور خلاصه، مسئله اصلی تحقیق این است که علیرغم تدوین و تصویب خط مشی های حمایتی، سرمایه گذاری بخش خصوصی در صنعت پتروشیمی به دلیل موانع اجرایی با محدودیت مواجه است و این موضوع مانع توسعه پایدار و بهره وری بهینه صنعت می شود.

صنعت پتروشیمی به عنوان یکی از محورهای توسعه صنعتی و اقتصادی کشور، نقش مهمی در تأمین نیازهای داخلی و صادرات محصولات با ارزش افزوده بالا ایفا می کند. در ایران، با توجه به منابع غنی گازی و نفتی، این صنعت از ظرفیت بالقوه بالایی برای رشد و جذب سرمایه گذاری برخوردار است. با این حال، تجربه سال های گذشته نشان می دهد که مشارکت فعال بخش خصوصی در این حوزه، به ویژه در سرمایه گذاری های بزرگ و بلندمدت، با چالش ها و محدودیت های متعددی مواجه بوده است. یکی از مهم ترین دلایل این محدودیت ها، موانع اجرایی و نهادی است که فرآیند سرمایه گذاری خصوصی را پیچیده و پر ریسک می کند. عوامل متعددی

از جمله تحریم‌های بین‌المللی، تغییرپذیری سیاست‌ها، ساختار مالکیتی و حکمرانی، مسائل مالی و تأمین خوراک، و پیچیدگی‌های فرآیندهای اداری و قانونی، مانع جذب سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی شده‌اند. بررسی دقیق این موانع و ارائه راهکارهای عملیاتی برای کاهش آن‌ها، می‌تواند سهم بخش خصوصی در توسعه صنعت پتروشیمی را افزایش دهد و ضمن ایجاد اشتغال، ارزش افزوده اقتصادی بالاتری را به همراه داشته باشد.

پتروشیمی تبریز به عنوان یکی از مجتمع‌های فعال در صنعت پتروشیمی کشور، نمونه مناسبی برای مطالعه و بررسی موانع اجرایی خط‌مشی‌های حمایتی سرمایه‌گذاری خصوصی است. شناخت دقیق چالش‌های موجود در این مجتمع می‌تواند به تدوین سیاست‌های راهبردی موثرتر برای ارتقای مشارکت بخش خصوصی کمک کند و بستری مناسب برای رشد پایدار صنعت پتروشیمی در سطح ملی و منطقه‌ای فراهم آورد. صنعت پتروشیمی ایران با وجود ظرفیت‌های بالقوه و منابع غنی، هنوز نتوانسته از مشارکت گسترده بخش خصوصی به طور کامل بهره‌مند شود. پژوهش‌های موجود نشان می‌دهند که موانع اجرایی و نهادی، از جمله ضعف هماهنگی بین سازمان‌ها، محدودیت‌های مالی و تغییرات مداوم سیاست‌ها، باعث کاهش انگیزه و مشارکت سرمایه‌گذاران خصوصی شده است (Ghalambor, 2024; Alizadeh Majd et al., 2024).

با توجه به اهمیت سرمایه‌گذاری خصوصی در افزایش بهره‌وری، توسعه فناوری، کاهش وابستگی به بودجه دولتی و ارتقای رقابت‌پذیری صنعت، نگرانی محقق بر این است که عدم شناسایی و رفع این موانع، مانع توسعه پایدار صنعت پتروشیمی خواهد شد و فرصت‌های اقتصادی بالقوه از دست خواهد رفت. این دغدغه باعث شد که محقق به دنبال تحلیل جامع موانع اجرایی خط‌مشی‌های حمایتی سرمایه‌گذاری خصوصی در پتروشیمی تبریز باشد تا با ارائه راهکارهای عملی، سهم بخش خصوصی در توسعه صنعت پتروشیمی افزایش یابد و سیاست‌های حمایتی به شکل مؤثر اجرا شوند. بنابراین به بررسی موانع اجرایی خط‌مشی‌های حمایت از سرمایه‌گذاری خصوصی در صنعت پتروشیمی (مورد مطالعه: پتروشیمی تبریز) پرداخته می‌شود.

پیشینه پژوهش

الف- پیشینه نظری

سرمایه‌گذاری خصوصی در صنعت پتروشیمی: سرمایه‌گذاری خصوصی در صنعت پتروشیمی به فرآیند اختصاص منابع مالی، انسانی و فناوری توسط بخش خصوصی به پروژه‌ها و فعالیت‌های تولید، توسعه و بازاریابی محصولات پتروشیمی اطلاق می‌شود، به گونه‌ای که هدف اصلی آن کسب سود اقتصادی، افزایش بازده سرمایه و مشارکت در توسعه صنعت پتروشیمی کشور باشد. به طور

خلاصه، سرمایه گذاری خصوصی در صنعت پتروشیمی، موتور محرک توسعه و افزایش کارایی اقتصادی این صنعت است و نقش کلیدی در جذب فناوری، ایجاد اشتغال و افزایش صادرات دارد.

جدول شماره ۱ تعاریف مفهومی متغیرها

نام متغیر	مبنای نظری / مدل	منبع
موانع نهادی و ساختاری	ویژگی های سازمان های مجری و ساختار نهادی در اجرای خط مشی	Van Meter & Van Horn (۱۹۷۵)؛ North (۱۹۹۰)
موانع قانونی و حقوقی	وضوح و انسجام قوانین در اجرای سیاست ها	Mazmanian & Sabatier (۱۹۸۳)
موانع اقتصادی و مالی	شرایط اقتصادی و منابع مورد نیاز برای اجرای خط مشی	Van Meter & Van Horn (۱۹۷۵)؛ World Bank (Investment Climate)
موانع مدیریتی و اجرایی	عملکرد و توانایی مجریان در اجرای سیاست	Van Meter & Van Horn (۱۹۷۵)
موانع زیرساختی و فنی	زیرساخت های لازم برای محیط سرمایه گذاری	OECD (۲۰۱۵)؛ World Bank (۲۰۱۷)
موانع سیاسی و بین المللی	شرایط سیاسی و محیط کلان اجرای سیاست	Mazmanian & Sabatier (۱۹۸۳)
موانع اطلاعاتی و شفافیت	شفافیت اطلاعات و محیط کسب و کار	World Bank (Investment Climate Framework)

ب-پیشینه تجربی

خلاصه ای از پیشینه پژوهش های انجام شده داخلی و خارجی، در خصوص موضوع پژوهش در جدول ۱ نشان داده است.

جدول (۱) پیشینه تحقیقات انجام شده

محقق	سال	عنوان	نتایج
رسولی یزدی	(۱۴۰۴)	شناسایی موانع اجرای خط مشی نظام جذب منابع انسانی در شرکت های پتروشیمی بخش خصوصی	نتایج تحلیل ها به شیوه تحلیل تم نشان داد موانع داخلی اجرای خط مشی های نظام جذب منابع انسانی در شرکت های پتروشیمی بخش خصوصی شامل اعمال سلیقه مدیران و معاونین، عدم تناسب حقوق و دستمزد پرسنل، عدم قطعیت مدیران به دلیل بی ثباتی، ضعف دانش برخی مدیران، فرهنگ نامناسب سازمانی طبق استانداردهای ابلاغی بالادستی، عدم تناسب ویژگیهای شخصیتی مدیران، بی توجهی و عمل نکردن

محقق	سال	عنوان	نتایج
			به دستورالعملهای ابلاغی جذب نیرو، دخالت و اعمال سلیقه مدیران مختلف در موضوع جذب منابع انسانی، عدم حمایت مدیر منابع انسانی، اختلاف نظر بین مدیران و هیات مدیره در موضوع سلیقه ای جذب نیروهای سازمانی.
بخشی	(۱۴۰۴)	ارزیابی چالشهای تامین اقلام و نقش مدیریت ریسک در صنعت پتروشیمی	نتایج نشان می‌دهد که به کارگیری مدیریت ریسک می‌تواند تاثیر چشمگیری در کاهش پیچیدگی‌ها و افزایش کارایی تامین داشته باشد. راهکارهایی چون برنامه ریزی استراتژیک، سرمایه‌گذاری در منابع انسانی و تقویت روابط با ذینفعان برای بهبود عملکرد پیشنهاد می‌شود.
مرادخانی	(۱۴۰۴)	مدیریت ریسک مالی در پروژه های توسعه ای صنعت پتروشیمی با استفاده از مدل های پوشش نوسان ارز	از نظر سیاستی، پژوهش بر لزوم به کارگیری مدل‌های پوشش مالی توسط مدیران مالی تاکید دارد و پیشنهاد می‌کند سیاست گذاران محیط مالی بایات و حمایت‌های قانونی را فراهم کنند تا امکان اجرای موثر این مدل‌ها در صنعت پتروشیمی فراهم شود. همچنین، توصیه می‌شود سرعت توسعه فناوری‌های نوین مانند داده کاوی و مدل های شبکه ای به کار گرفته شود تا تحلیل‌های دقیق تری از ریسک ها ارائه شود و تصمیم گیری ها با دقت و اثربخشی بیشتر صورت گیرد.
وحیدزاده، و گیوریان،	(۱۴۰۱)	تحلیل موانع اجرای خط مشی خصوصی سازی در بخش صنعت ایران	در این پژوهش عوامل نامناسب بودن فضای کسب و کار، عدم اعتماد و مشارکت مردم (بخش خصوصی) به سیاستهای دولت، عدم مشارکت مدیران در فرآیند خصوصی سازی، استمرار دخالت دولت پس از واگذاری، قیمت گذاری نامناسب و غیر رقابتی، عدم حمایت کافی از شرکت های واگذار شده، عدم اعتقاد به خصوصی سازی در لایه های سیاست گذاری، عدم احراز اهلیت درواگذاری، سیاست زدگی مدیران، ضعیف شدن جایگاه سازمان خصوصی سازی، عدم مشارکت نهادهای دولتی و وزارتخانه‌ها به عنوان موانع اجرای اثربخش خصوصی سازی شناسایی شدند. خصوصی سازی در ایران به نتیجه مطلوب نرسیده است. این تحقیق نشان دهنده نه مانع در این راستا است که اولویت این موانع نیز باهم متفاوت است.

محقق	سال	عنوان	نتایج
قلمبر م. ^۱	(۲۰۲۴)	سناریوهای آینده نگری برای صنعت پتروشیمی ایران	از طریق این شبیه سازی ها، این تحقیق فرصت ها و تهدیدهای کلیدی ذاتی در هر آینده بالقوه را شناسایی می کند. این رویکرد جامع، دینفعان را با درک عمیق تر از مسیرهای مختلفی که صنعت ممکن است طی کند، توانمند می سازد و به آنها اجازه می دهد تا سیاست ها و استراتژی های آگاهانه ای را برای آینده ای موفق در چشم انداز جهانی همواره در حال تغییر تدوین کنند.
پونومارنک و، ت، گورباتیو ک، آی، گالفسکی ^۲ ..	(۲۰۲۴)	بهینه سازی شرایط و ضوابط توافقنامه امتیاز: همسویی منافع دینفعان در بخش پتروشیمی	نتایج به دست آمده از این تحلیل می توانند برای بهینه سازی پارامترهای قراردادهای امتیاز و ارتقای کارایی اقتصادی اجرای پروژه ها مورد استفاده قرار گیرند. پارامترهای اقتصادی معتبر نه تنها اجرای قراردادهای امتیاز را تسهیل می کنند، بلکه تولید ارزش افزوده، منافع اجتماعی و نظارت زیست محیطی را ترویج می دهند و بنابراین با اصول توسعه پایدار همسو هستند.
فیلاتووا، آی، نیکولایچو ک، ال. ^۳	(۲۰۲۱)	مشارکت به عنوان ابزاری برای توسعه پایدار در پالایش نفت	امکان استفاده از منابع دولت و بخش خصوصی را برای دستیابی به توسعه پایدار و جذابیت سرمایه گذاری فراهم می سازد. پژوهش و تحلیل PPP مبتنی بر ادبیات خارجی و داخلی، با استفاده از روش های طبقه بندی و تعمیم، تحلیل بازنگرانه و نقادانه صورت گرفته است.
پیترسون و همکاران ^۴ (۲۰۲۱)		چالش های حیاتی در اجرای خط مشی های پایدار در استکهلم و گوتنبرگ	یافته های تحقیق نشان داد که مشکلات خط مشی در زیمباوه عمدتاً ناشی از شکست در اجرای خط-مشی ها، در درک پیشنهاد های قابل فهم است. همچنین تحقیق حاضر نشان داد که شکاف اجرای خط مشی ناشی از عدم ظرفیت لازم در تبدیل پیشنهاد های قابل درک به عمل، ارائه خط مشی های ضعیف، عدم فعالیت سیاسی و در نهایت عدم منابع برای اجرای خط مشی است.

^۱ GhalamborM^۲ Ponomarenko, T., Gorbatyuk, I., Galevskiy, S., & Marin, E.^۳ Filatova, I., Nikolaichuk, L., Zakaev, D., & Ilin, I.^۴ Pettersson, F.; Stjernborg, V.; Curtis,

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف یک تحقیق کاربردی و از نظر چگونگی دستیابی به داده‌ها از نوع تحقیقات توصیفی - پیمایشی است. در این تحقیق، جامعه آماری شامل ۳۵۰۰ نفر از کارکنان پتروشیمی تبریز می‌باشد. برای انتخاب نمونه مورد مطالعه از روش نمونه‌گیری تصادفی استفاده و تعداد ۳۴۷ نفر از کارکنان پتروشیمی تبریز انتخاب گردید. در خصوص گردآوری اطلاعات مربوط به ادبیات موضوع و پیشینه تحقیق از روش‌های کتابخانه‌ای و در خصوص گردآوری اطلاعات برای تأیید یا رد فرضیه‌های پژوهش از روش میدانی استفاده می‌گردد. ابزار گردآوری داده‌ها در این پژوهش، به منظور جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات مورد نیاز این پژوهش از پرسشنامه استفاده شد. پرسشنامه موانع اجرایی خط‌مشی‌های حمایت از سرمایه‌گذاری خصوصی در صنعت پتروشیمی دارای ۴۰ سوال تدوین گردیده است. برای تعیین قابلیت اعتماد ابزارهای اندازه‌گیری و یا عبارت دیگر برای تعیین پایایی طرح مزبور و پس از حصول اطمینان از روایی ابزار اندازه‌گیری از روش ثبات درونی (آلفای کرونباخ) استفاده و پایایی سؤالات تحقیق از طریق آلفای کرونباخ بشرح جدول زیر حاصل شد.

جدول (۳) مقادیر آلفای کرونباخ برای تعیین پایایی متغیرهای اصلی

ردیف	نام متغیر	سوالات	ضریب آلفای کرونباخ
۱	موانع نهادی و ساختاری	۶	۰.۸۱
۲	موانع قانونی و حقوقی	۶	۰.۸۳
۳	موانع اقتصادی و مالی	۶	۰.۸۵
۴	موانع مدیریتی و اجرایی	۶	۰.۸۲
۵	موانع زیرساختی و فنی	۶	۰.۸۰
۶	موانع سیاسی و بین‌المللی	۵	۰.۷۹
۷	موانع اطلاعاتی و شفافیت	۵	۰.۷۸
۸	کل پرسشنامه	۴۰	۰.۸۷

به منظور سنجش پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. برای این منظور پرسشنامه به صورت آزمایشی در اختیار ۳۰ نفر از افراد جامعه آماری قرار گرفت و پس از جمع‌آوری داده‌ها، اطلاعات در نرم‌افزار SPSS تحلیل گردید. نتایج نشان داد که مقدار آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه برابر با ۰.۸۷ است. همچنین مقدار این ضریب برای تمامی ابعاد تحقیق بیشتر از ۰.۷ به دست آمد که بیانگر پایایی مناسب ابزار اندازه‌گیری می‌باشد.

برای تجزیه و تحلیل داده ها در این تحقیق از تکنیک های موجود در آمار توصیفی و استنباطی استفاده شده است. برای توصیف داده ها از جدول فراوانی و نمودار ستونی برای متغیرهای جمعیت شناختی و جدول شاخص های توصیفی و نمودار هیستوگرام برای توصیف شاخص میانگین استفاده شد. در بخش استنباطی با استفاده از آزمونهای آماری مناسب، از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای تعیین نرمال یا غیرنرمال بودن توزیع نمونه و از آزمون تحلیل عاملی اکتشافی استفاده گردید. به منظور محاسبه پایایی پرسشنامه نیز از آلفای کرونباخ استفاده شد. در بخش آزمون فرضیه ها از نرم افزار SPSS استفاده گردید.

یافته های پژوهش

در این بخش ویژگی های صاحب به شندگان بررسی شده است. در مجموع با ۳۴۷ نفر مصاحبه شد که خلاصه ویژگی های جمعیت شناختی آنها در جدول ۳ مشاهده می شود.

جدول ۳. خلاصه ویژگی های جمعیت شناختی

متغیر	برجسب	فراوانی	درصد فراوانی
تأهل	مجرد	۴۵	۳۳/۳۳
	متأهل	۳۰۲	۶۶/۶۷
جنسیت	مرد	۲۳۵	۶۹/۵۳
	زن	۱۱۳	۳۰/۴۷
سن	بین ۲۰-۳۰ سال	۲۸	۵/۳۲
	بین ۳۰-۴۰ سال	۳۹	۲۴/۵۵
	بین ۴۰-۵۰ سال	۱۶۸	۴۶/۷۵
	بیشتر از ۵۰ سال	۷۹	۲۳/۳۷
سطح تحصیل	دیپلم	۱۸	۵/۳۲
	لیسانس	۹۹	۱۱/۵۴
	فوق لیسانس	۱۴۵	۴۵/۸۵
	دکتری	۸۵	۳۷/۲۷
سابقه	کمتر از ۱۰ سال	۲۷	۳/۵۵
	۱۰ تا ۲۰ سال	۱۷۸	۵۲/۶۶
	۲۰ تا ۳۰ سال	۱۴۲	۴۳/۷۹

تجزیه و تحلیل استنباطی داده های آماری

با استفاده از آزمون کولموگروف-اسمیرنف نرمال بودن داده ها را می توان بررسی کرد که ما در اینجا این آزمون را برای کل داده ها و نیز تک تک متغیرها انجام داده ایم که نتایج آن به صورت جدول شماره ۵ نشان داده شده است.

جدول شماره (۵) نتایج آزمون نرمال بودن مربوط به متغیرهای تحقیق

متغیرها	تعداد داده ها	آماره کلموگروف-اسمیرنف	p-مقدار	نتیجه (نرمال/غیرنرمال بودن توزیع)
موانع نهادی و ساختاری	۳۴۷	۱/۱۳۳	۰/۱۷۴	نرمال
موانع قانونی و حقوقی	۳۴۷	۰/۹۵۷	۰/۳۰۱	نرمال
موانع اقتصادی و مالی	۳۴۷	۱/۱۹۷	۰/۱۲۶	نرمال
موانع مدیریتی و اجرایی	۳۴۷	۱/۰۹۳	۰/۲۶۱	نرمال
موانع زیرساختی و فنی	۳۴۷	۱/۱۳۸	۰/۱۰۸	نرمال
موانع سیاسی و بین المللی	۳۴۷	۱/۱۰,۷	۰/۱۲۰	نرمال
موانع اطلاعاتی و شفافیت	۳۴۷	۱/۰۹۰	۰/۲۰۱	نرمال

با توجه به نتایج بدست آمده از جدول شماره ۵، در هر یک از متغیرها سطح معنی داری (p) بدست آمده بزرگتر از سطح معنی داری ۰/۰۵ می باشد فرض نرمال بودن داده ها را پذیرفته و می توان برای بررسی فرضیه های این متغیرها از روش های پارامتریک استفاده کرد.

یافته های آزمون تحلیل عاملی اکتشافی جهت شناسایی و دسته بندی موانع اجرایی خط مشی های حمایت از سرمایه گذاری خصوصی در صنعت پتروشیمی، از آزمون آماری تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شده است. در جدول (۶) نتایج کفایت داده ها برای تعیین عوامل و ابعاد اصلی موضوع موانع اجرایی خط مشی های حمایت از سرمایه گذاری خصوصی در صنعت پتروشیمی نشان داده شده است.

جدول ۶ نتایج آزمون KMO و بارتلت در تعیین ابعاد

شاخص KMO		۰,۸۵۳
آزمون بارتلت	مقدار کای دو	۸۰۴۸,۶۲۱
	درجه آزادی	۳۴۶
	سطح معنی داری (sig)	۰,۰۰۰

داده‌های جدول (۶) مقدار شاخص KMO، مقدار آماره آزمون بارتلت، درجه آزادی و سطح-معنی‌داری را نشان می‌دهد. از آنجایی که مقدار شاخص KMO، $0/853$ به دست آمده است (بزرگتر از $0/5$)، تعداد ۱۵۰ نفر پاسخ‌دهنده برای انجام تحلیل عاملی کافی بوده است. همچنین مقدار سطح معنی‌داری آزمون بارتلت، کوچکتر از ۵ درصد ($0/05$) است که نشان می‌دهد، آزمون تحلیل عاملی برای شناسایی ساختار مدل عاملی مناسب بوده و فرض شناخته بودن ماتریس همبستگی رد می‌شود. جدول (۷) خروجی اولیه و خروجی استخراجی برای شاخص‌ها در تحلیل عاملی را نشان می‌دهد.

با توجه به این که تمامی اشتراک‌های استخراجی برای شاخص‌های تحت مطالعه در جدول (۸) همگی بزرگتر از $0/5$ می‌باشند، تمامی سوالات با توجه به اشتراک استخراجی آن‌ها در تحلیل باقی مانده و نیازی به استخراج عامل دیگری نمی‌باشد. جدول (۸) مولفه‌های تأیید شده و واریانس کل توضیح داده شده را برای موضوع موانع اجرایی خط مشی‌های حمایت از سرمایه گذاری خصوصی در صنعت پتروشیمی نشان می‌دهد.

جدول (۸) تعداد مولفه‌های تأیید شده واریانس کل

	مقادیر ویژه عوامل استخراجی با چرخش			مقادیر ویژه عوامل تأیید شده بدون چرخش			مقادیر ویژه اولیه		
	درصد	درصد از واریانس	کل	درصد	درصد از واریانس	کل	درصد	درصد از واریانس	کل
۱	۱۹,۹۵۷	۱۹,۹۵۷	۷,۳۸۴	۲۱,۱۰۶	۲۱,۱۰۶	۷,۸۰۹	۲۱,۱۰۶	۲۱,۱۰۶	۷,۸۰۹
۲	۳۷,۹۰۷	۱۷,۹۴۹	۶,۶۴۱	۳۹,۱۱۷	۱۸,۰۱۱	۶,۶۶۴	۱۸,۰۱۱	۱۸,۰۱۱	۶,۶۶۴
۳	۵۰,۴۷۵	۱۲,۵۶۸	۴,۶۵	۵۶,۱۲۱	۱۷,۰۰۴	۶,۲۹۲	۵۶,۱۲۱	۱۷,۰۰۴	۶,۲۹۲
۴	۶۲,۸۱۶	۱۲,۳۴۱	۴,۵۶۶	۶۸,۷۳۱	۱۲,۶۱	۴,۶۶۶	۶۸,۷۳۱	۱۲,۶۱	۴,۶۶۶
۵	۷۳,۲۳۱	۱۰,۴۱۴	۳,۸۵۳	۷۷,۶۹۳	۸,۹۶۲	۳,۳۱۶	۷۷,۶۹۳	۸,۹۶۲	۳,۳۱۶
۶	۶,۰۶۴	۲۱,۱۰۶	۷,۸۰۹	۵۰,۴۷۵	۱۲,۵۶۸	۶,۶۰۴	۸۵,۵	۷,۸۰۷	۲,۸۸۹
۷	۱۲,۵۶۸	۴,۶۵	۵۶,۱۲۱	۱۷,۰۰۴	۶,۲۹۲	۵۶,۱۲۱	۹۱,۳۲۶	۵,۸۲۶	۲,۱۵۶
۸							۹۳,۶۲۸	۲,۳۰۱	۰,۸۵۲
۹							۹۴,۴۷۳	۰,۸۴۵	۰,۳۱۳
۱۰							۹۵,۱۵۵	۰,۶۸۳	۰,۲۵۳
۱۱							۹۵,۷۷	۰,۶۱۵	۰,۲۲۸
۱۲							۹۶,۲۵۶	۰,۴۸۶	۰,۱۸
۱۳							۹۶,۷۰۹	۰,۴۵۳	۰,۱۶۸
۱۴							۹۷,۱۵۵	۰,۴۴۶	۰,۱۶۵

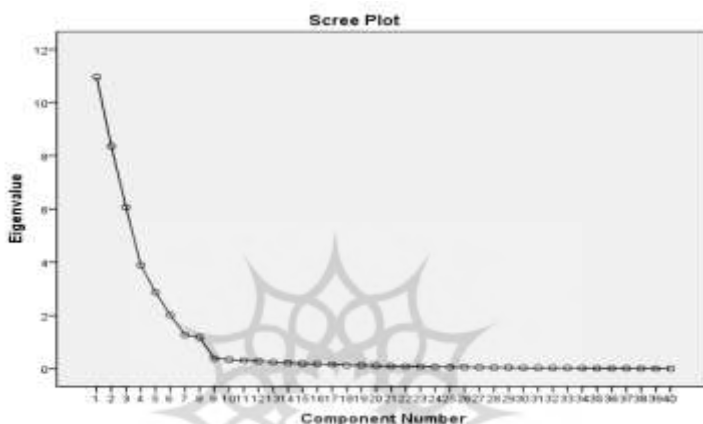
	مقادیر ویژه عوامل استخراجی با چرخش			مقادیر ویژه عوامل تأیید شده بدون چرخش			مقادیر ویژه اولیه		
	درصد تجمعی	درصد از واریانس	کل	درصد تجمعی	درصد از واریانس	کل	درصد تجمعی	درصد از واریانس	کل
۱۵							۹۷,۴۵۴	۰,۲۹۹	۰,۱۱۱
۱۶							۹۷,۷۱۸	۰,۲۶۴	۰,۰۹۸
۱۷							۹۷,۹۴۲	۰,۲۲۴	۰,۰۸۳
۱۸							۹۸,۱۴۴	۰,۲۰۲	۰,۰۷۵
۱۹							۹۸,۳۳۷	۰,۱۹۲	۰,۰۷۱
۲۰							۹۸,۵۰۷	۰,۱۷	۰,۰۶۳
۲۱							۹۸,۶۶۱	۰,۱۵۴	۰,۰۵۷
۲۲							۹۸,۸۰۵	۰,۱۴۴	۰,۰۵۳
۲۳							۹۸,۹۴۸	۰,۱۴۳	۰,۰۵۳
۲۴							۹۹,۰۸۳	۰,۱۳۵	۰,۰۵
۲۵							۹۹,۲	۰,۱۱۷	۰,۰۴۳
۲۶							۹۹,۳۱۲	۰,۱۱۲	۰,۰۴۲
۲۷							۹۹,۴۰۱	۰,۰۸۹	۰,۰۳۳
۲۸							۹۹,۴۸۷	۰,۰۸۵	۰,۰۳۲
۲۹							۹۹,۵۶۹	۰,۰۸۳	۰,۰۳۱
۳۰							۹۹,۶۵۱	۰,۰۸۱	۰,۰۳
۳۱							۹۹,۷۱۹	۰,۰۶۸	۰,۰۲۵
۳۲							۹۹,۷۸۲	۰,۰۶۳	۰,۰۲۳
۳۳							۹۹,۸۳۷	۰,۰۵۵	۰,۰۲
۳۴							۹۹,۸۹	۰,۰۵۳	۰,۰۱۹
۳۵							۹۹,۹۳۸	۰,۰۴۹	۰,۰۱۸
۳۶							۹۹,۹۷۷	۰,۰۳۹	۰,۰۱۴
۳۷							۹۷,۴۵۴	۰,۲۹۹	۰,۱۱۱
۳۸							۹۷,۷۱۸	۰,۲۶۴	۰,۰۹۸
۳۹							۹۷,۹۴۲	۰,۲۲۴	۰,۰۸۳
۴۰							۱۰۰	۰,۲۳	۰,۰۰۹

Extraction Method: Principal Component Analysis.

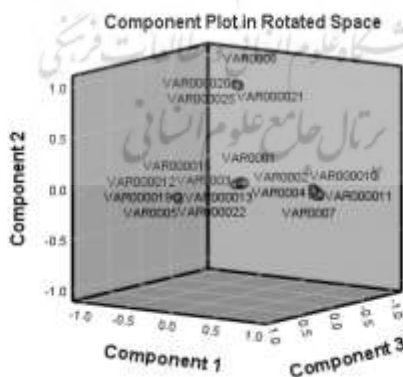
جدول (۸) نشان می‌دهد که مجموعاً ۵ عامل از مجموع ۴۰ سوال پرسشنامه تحقیق استخراج شده است که این ۷ عامل مجموعاً ۹۱/۴۰۳ درصد واریانس عوامل موثر بر موانع اجرایی خط

مشی های حمایت از سرمایه گذاری خصوصی در صنعت پتروشیمی (مورد مطالعه: پتروشیمی تبریز) را تبیین کرده است.

در شکل (۱)، اسکری گراف مرتبط با بردارهای ویژه شاکله هر کدام از مؤلفه های مؤثر موانع اجرایی خط مشی های حمایت از سرمایه گذاری خصوصی در صنعت پتروشیمی در آزمون تحلیل عاملی اکتشافی نشان داده شده است. مطابق با شکل مذکور، شاخص ها در قالب ۷ عامل مجزا قابلیت دسته بندی دارند.

شکل (۱) چرخش برداری عامل ها و بردارهای ویژه منتج از تحلیل عاملی اکتشافی در شکل (۲)، نگاشت پراکندگی ها و تمرکز آن ها در حالت چرخش عاملی نهایی با رویکرد واریماکس نشان داده شده است.

شکل (۲) فضای نگاشت پراکندگی ها در حالت چرخش عاملی نهایی با رویکرد واریماکس با توجه به شکل فوق، تمرکز پراکندگی ها عمدتاً در ۷ نقطه متمرکز شده است که دو تای آن ها با لحاظ نمودن سه بعدی بودن فضای پراکندگی به هم نزدیک به نظر می رسد؛ در واقع، ۷

نقطه مرکزی و تمرکز واریانس‌ها در فضای سه بعدی قابل رؤیت خواهد بود. در ادامه ارائه گزارش - های مرتبط با آزمون تحلیل عاملی اکتشافی، نهایتاً ماتریس چرخیده شده اجزاء در ۷ دوره متوالی با رویکرد واریماکس به دست آمده است که در جدول (۹) بارهای عاملی هر یک از سوالات پرسشنامه نشان داده شده است.

جدول (۹) ماتریس چرخش یافته بارهای عاملی

	اجزاء ^a Component Matrix				
	۱	۲	۳	۴	۵
۱۵	۰,۹۴۸	۰,۰۱۳	۰,۰۰۴	۰,۰۱۳	۰,۰۴۹
۹	۰,۹۳۲	۰,۰۳۵	۰,۰۲۴	۰,۰۲۲	۰,۰۴
۲۸	۰,۹۱۳	۰,۰۳	۰	۰,۰۲۸	۰,۰۳۲
۱۶	۰,۹۰۷	۰,۰۰۶	۰,۰۳۲	۰,۰۱	۰,۰۴۹
۷	۰,۸۹۷	۰,۰۰۷	۰,۰۱۷	۰,۰۲	۰,۰۳۶
۲۹	۰,۸۹۵	۰,۰۲۳	۰,۰۱۹	۰,۰۲	۰,۰۲۷
۸	۰,۸۹۴	۰,۰۲۹	۰,۰۰۵	۰,۰۱۷	۰,۰۲۱
۲	۰,۸۷۸	۰,۰۵۱	۰,۰۱۳	۰,۰۱۹	۰,۰۰۱
۱۲	۰,۸۶۸	۰,۰۲۲	۰,۰۰۴	۰,۰۱۸	۰,۰۵۷
۱۹	۰,۰۱۳	۰,۹۸۴	۰,۰۰۵	۰,۰۱۷	۰,۰۰۳
۱۸	۰,۰۰۹	۰,۹۷۷	۰,۰۰۲	۰,۰۱	۰,۰۰۲
۲۴	۰,۰۱	۰,۹۷۶	۰,۰۱۱	۰,۰۳۵	۰,۰۱۲
۶	۰,۰۰۵	۰,۹۷۳	۰,۰۰۶	۰,۰۲۸	۰,۰۱۷
۳۶	۰,۰۱۶	۰,۹۷۱	۰,۰۱۲	۰,۰۲۲	۰,۰۰۱
۲۱	۰,۰۰۵	۰,۹۷۱	۰,۰۰۸	۰,۰۲۲	۰,۰۰۲
۳۷	۰,۰۰۲	۰,۹۶۲	۰,۰۱۱	۰,۰۲۶	۰,۰۰۴
۲۰	۰,۰۰۳	۰,۰۰۸	۰,۹۷۸	۰,۰۰۵	۰,۰۰۱
۵	۰,۰۰۸	۰,۰۱۷	۰,۹۶۹	۰,۰۰۳	۰,۰۰۷
۱۳	۰,۰۰۵	۰,۰۱۱	۰,۹۶۴	۰,۰۲۲	۰,۰۱۵
۱۰	۰,۰۱۴	۰,۰۰۲	۰,۹۶۴	۰,۰۱	۰,۰۰۸
۱۷	۰,۰۲۹	۰,۰۰۱	۰,۹۴۳	۰,۰۱۴	۰,۰۱۱
۳۰	۰,۰۳۴	۰,۰۱۲	۰,۰۲۳	۰,۹۴	۰,۱۰۹
۱۱	۰,۰۱۹	۰,۰۰۷	۰,۰۱	۰,۹۳۸	۰,۱۲۵
۲۳	۰,۰۱۱	۰,۰۰۱	۰,۰۰۸	۰,۹۳۲	۰,۱۱
۲۵	۰,۰۵۲	۰,۰۰۸	۰,۰۰۱	۰,۹۰۱	۰,۰۹۳

Component Matrix ^a اجزاء					
	۱	۲	۳	۴	۵
۲۶	۰,۰۰۷	۰,۰۱۱	۰,۰۱۶	۰,۸۸۵	۰,۰۶۴
۲۲	۰,۰۶۳	۰,۰۰۱	۰,۰۰۸	۰,۱۲۷	۰,۹۷۸
۳۵	۰,۰۶۱	۰,۰۰۱	۰,۰۰۸	۰,۱۰۷	۰,۹۶۸
۳۸	۰,۰۴۶	۰,۰۰۱	۰,۰۱۲	۰,۱۰۶	۰,۹۶۷
۳۱	۰,۰۸۸	۰,۰۱۵	۰	۰,۱۲۱	۰,۹۶۵
۴۰	۰,۰۳۸	۰,۰۲۳	۰,۰۱۴	۰,۲۵	۰,۰۶۹
۳۳	۰,۰۵۵	۰,۰۰۲	۰,۰۱۳	۰,۲۳۴	۰,۰۶۶
۳۲	۰,۰۳۸	۰,۰۱۴	۰,۰۰۸	۰,۲۶۷	۰,۰۹۶
۲۷	۰,۰۰۳	۰,۰۲۵	۰,۰۰۳	۰,۲۹۷	۰,۰۸۳
۳	۰,۰۰۲	۰,۰۰۱	۰,۰۳۶	۰,۰۰۸	۰,۰۰۲
۱	۰,۰۰۶	۰,۰۰۶	۰,۰۳۹	۰	۰,۰۱۱
۳۴	۰,۰۰۲	۰,۰۰۵	۰,۰۰۴	۰,۰۰۷	۰,۰۱۳
۱۴	۰,۰۴۶	۰,۰۰۱	۰,۰۱۲	۰,۱۰۶	۰,۹۶۷
۳۷	۰,۰۸۸	۰,۰۱۵	۰	۰,۱۲۱	۰,۹۶۵
۴	۰,۰۳۸	۰,۰۲۳	۰,۰۱۴	۰,۲۵	۰,۰۶۹
Extraction Method: Principal Component Analysis. Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization. a. Rotation converged in 5 iterations.					

با توجه به یافته‌های روش تحلیل عاملی و نتایج مندرج در جدول (۱۰) بر روی ۴۰ سؤال پرسشنامه، نهایتاً ۷ بعد مشخص شدند که این ابعاد با توجه به بیشترین بارهای عاملی شاخص‌ها در هر دسته، برای موانع اجرایی خط مشی های حمایت از سرمایه گذاری خصوصی در صنعت پتروشیمی (مورد مطالعه: پتروشیمی تبریز) پرسشنامه طراحی شده و ادبیات تحقیق به صورت موارد آورده شده در قالب جدول (۱۰) نام گذاری شده‌اند.

جدول (۱۰) نام عوامل و عناوین گویه های متناظر مستخرج از تحلیل عاملی اکتشافی

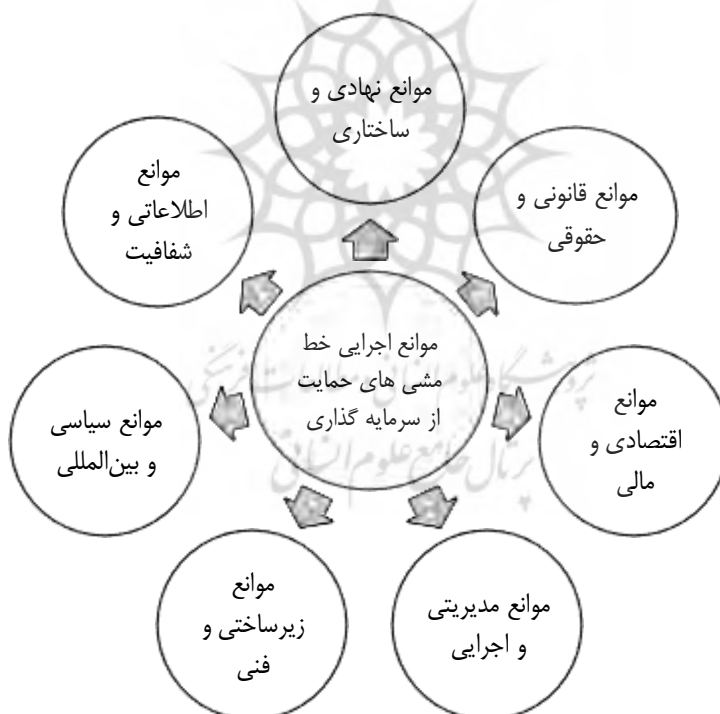
ردیف	ابعاد	شاخص ها	بار عاملی
۱	موانع نهادی و ساختاری	تعدد نهادهای تصمیم گیر در حوزه سرمایه گذاری باعث ایجاد مشکل در اجرای سیاست های حمایتی می شود.	۰,۹۳۲
۲		هماهنگی کافی بین سازمان های مرتبط با صنعت پتروشیمی در زمینه حمایت از سرمایه گذاری وجود ندارد.	۰,۹۱۳
۳		تمرکزگرایی در تصمیم گیری ها مانع مشارکت مؤثر بخش خصوصی می شود.	۰,۹۰۷
۴		ساختارهای نهادی مرتبط با سرمایه گذاری در صنعت پتروشیمی شفاف نیستند.	۰,۹۸۴
۵		فرآیندهای سازمانی مرتبط با سرمایه گذاری در این صنعت پیچیده است.	۰,۹۷۷
۶		نبود یک نهاد هماهنگ کننده واحد، اجرای سیاست های حمایتی را دشوار کرده است.	۰,۹۲۳
۷	موانع قانونی و حقوقی	قوانین و مقررات مرتبط با سرمایه گذاری در صنعت پتروشیمی از شفافیت کافی برخوردار نیستند.	۰,۹۱۸
۸		تغییرات مکرر قوانین و مقررات باعث کاهش تمایل سرمایه گذاران خصوصی می شود.	۰,۹۰۹
۹		قوانین حمایتی از سرمایه گذاری خصوصی ضمانت اجرایی کافی ندارند.	۰,۹۲۴
۱۰		فرآیندهای حقوقی و اداری مربوط به سرمایه گذاری بسیار زمان بر است.	۰,۹۶۴
۱۱		برخی محدودیت های قانونی مانع ورود سرمایه گذاران خصوصی به صنعت پتروشیمی می شود.	۰,۹۷۳
۱۲		نبود ثبات در قوانین و مقررات، ریسک سرمایه گذاری را افزایش داده است.	۰,۹۷۸
۱۳	موانع اقتصادی و مالی	نوسانات نرخ ارز مانع مهمی برای سرمایه گذاری خصوصی در صنعت پتروشیمی است.	۰,۹۶۹
۱۴		تورم و بی ثباتی اقتصادی بر تصمیم سرمایه گذاران تأثیر منفی دارد.	۰,۹۶۴
۱۵		دسترسی به منابع مالی و تسهیلات بانکی برای سرمایه گذاری در این صنعت محدود است.	۰,۹۶۴
۱۶		نرخ بالای سود تسهیلات بانکی مانع جذب سرمایه گذاری خصوصی می شود.	۰,۹۴۰
۱۷		مشوق های مالی و اقتصادی کافی برای سرمایه گذاران خصوصی وجود ندارد.	۰,۹۳۸
۱۸		ریسک های اقتصادی باعث کاهش تمایل بخش خصوصی برای سرمایه گذاری شده است.	۰,۹۳۲

ردیف	ابعاد	شاخص ها	بار عاملی
۱۹	موانع مدیریتی و اجرایی	بروکراسی اداری مانع اجرای مؤثر سیاست های حمایت از سرمایه گذاری است.	۰,۹۶۸
۲۰		فرآیند اخذ مجوز برای سرمایه گذاری در صنعت پتروشیمی طولانی است.	۰,۹۶۷
۲۱		ضعف در مدیریت پروژه های سرمایه گذاری مانع تحقق اهداف سیاست ها می شود.	۰,۹۶۵
۲۲		سیاست های اجرایی مرتبط با سرمایه گذاری از ثبات کافی برخوردار نیستند.	۰,۹۵۲
۲۳		نظارت کافی بر اجرای سیاست های حمایتی از سرمایه گذاری وجود ندارد.	۰,۹۴۷
۲۴		ناکارآمدی در فرآیندهای اجرایی مانع جذب سرمایه گذاران خصوصی شده است.	۰,۹۴۱
۲۵	موانع زیرساختی و فنی	زیرساخت های صنعتی لازم برای توسعه سرمایه گذاری خصوصی در صنعت پتروشیمی کافی نیست.	۰,۹۲۳
۲۶		مشکلات تأمین خوراک مورد نیاز واحدهای پتروشیمی مانع سرمایه گذاری است.	۰,۹۹۲
۲۷		زیرساخت های حمل و نقل و لجستیک در این صنعت با محدودیت هایی مواجه است.	۰,۹۸۱
۲۸		دسترسی به فناوری های پیشرفته در صنعت پتروشیمی محدود است.	۰,۹۷۷
۲۹		کمبود نیروی انسانی متخصص مانع توسعه سرمایه گذاری در این صنعت می شود.	۰,۹۲۶
۳۰		محدودیت در زیرساخت های انرژی بر جذب سرمایه گذاری خصوصی تأثیر منفی دارد.	۰,۹۶۸
۳۱	موانع سیاسی و بین المللی	تحریم های اقتصادی بین المللی مانع مهمی برای سرمایه گذاری در صنعت پتروشیمی است.	۰,۹۶۷
۳۲		محدودیت در همکاری با شرکت های خارجی بر توسعه سرمایه گذاری اثر منفی دارد.	۰,۹۶۵
۳۳		ریسک های سیاسی بر تصمیم سرمایه گذاران خصوصی تأثیرگذار است.	۰,۹۷۳
۳۴		محدودیت در انتقال فناوری از خارج کشور مانع توسعه سرمایه گذاری است.	۰,۹۷۸
۳۵		محدودیت دسترسی به بازارهای جهانی صادراتی بر سرمایه گذاری در این صنعت اثر دارد.	۰,۹۶۹
۳۶		اطلاعات لازم برای سرمایه گذاری در صنعت پتروشیمی به راحتی در دسترس نیست.	۰,۹۶۴

ردیف	ابعاد	شاخص ها	بار عاملی
۳۷	موانع	اطلاع رسانی درباره سیاست های حمایتی از سرمایه گذاری کافی نیست.	۰,۹۶۴
۳۸	اطلاعاتی	نبود پایگاه های اطلاعاتی مناسب مانع تصمیم گیری سرمایه گذاران می شود.	۰,۹۴۸
۳۹	و شفافیت	فرآیندهای اداری مرتبط با سرمایه گذاری از شفافیت کافی برخوردار نیستند.	۰,۹۳۳
۴۰		دسترسی محدود به اطلاعات اقتصادی و صنعتی مانع سرمایه گذاری بخش خصوصی است.	۰,۹۳۱

در یک جمع بندی از نتایج حاصله از تحلیل عاملی و بر اساس نتایج جداول و شکل فوق، ۴۰ سؤال موانع اجرایی خط مشی های حمایت از سرمایه گذاری خصوصی در صنعت پتروشیمی در جامعه تحت مطالعه را در قالب ۷ بعد با عناوین منتخب زیر دسته بندی نموده است:

موانع نهادی و ساختاری، موانع قانونی و حقوقی، موانع اقتصادی و مالی، موانع مدیریتی و اجرایی، موانع زیرساختی و فنی، موانع سیاسی و بین المللی، موانع اطلاعاتی و شفافیت.

شکل (۳) مدل نهایی تحقیق (منبع: یافته های تحقیق)

نتیجه گیری و پیشنهادها

هدف اصلی این پژوهش بررسی موانع اجرایی خط‌مشی‌های حمایت از سرمایه‌گذاری خصوصی در صنعت پتروشیمی با مطالعه موردی شرکت پتروشیمی تبریز بوده است. با توجه به اهمیت سرمایه‌گذاری خصوصی در توسعه صنایع راهبردی، شناسایی عوامل بازدارنده در اجرای سیاست‌های حمایتی می‌تواند نقش مهمی در بهبود محیط سرمایه‌گذاری و افزایش مشارکت بخش خصوصی در این صنعت ایفا کند. بر اساس مبانی نظری و پیشینه پژوهش، هفت بعد شامل موانع نهادی و ساختاری، موانع قانونی و حقوقی، موانع اقتصادی و مالی، موانع مدیریتی و اجرایی، موانع زیرساختی و فنی، موانع سیاسی و بین‌المللی و همچنین موانع اطلاعاتی و شفافیت به عنوان مهم‌ترین عوامل مؤثر بر اجرای خط‌مشی‌های حمایت از سرمایه‌گذاری خصوصی شناسایی شد. در همین راستا پرسشنامه‌ای مشتمل بر چهل گویه طراحی و میان جامعه آماری پژوهش توزیع گردید.

نتایج تحلیل داده‌ها نشان داد که هر یک از ابعاد مذکور به نحوی بر اجرای مؤثر سیاست‌های حمایتی از سرمایه‌گذاری خصوصی در صنعت پتروشیمی تأثیرگذار هستند. به طور کلی، وجود پیچیدگی‌های نهادی و اداری، تعدد و ابهام در قوانین و مقررات، محدودیت‌های مالی و اقتصادی، چالش‌های مدیریتی و اجرایی، ضعف در زیرساخت‌های فنی، شرایط سیاسی و بین‌المللی و همچنین کمبود شفافیت اطلاعاتی از جمله مهم‌ترین موانع پیش‌روی توسعه سرمایه‌گذاری خصوصی در این صنعت محسوب می‌شوند. بر این اساس، بهبود هماهنگی نهادی میان دستگاه‌های مرتبط، اصلاح و شفاف‌سازی قوانین سرمایه‌گذاری، ایجاد مشوق‌های اقتصادی و مالی، ارتقای توان مدیریتی در اجرای سیاست‌ها، توسعه زیرساخت‌های صنعتی، تقویت همکاری‌های بین‌المللی و همچنین افزایش شفافیت اطلاعاتی می‌تواند زمینه را برای جذب بیشتر سرمایه‌گذاری خصوصی در صنعت پتروشیمی فراهم سازد. در مجموع، نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که رفع موانع اجرایی خط‌مشی‌های حمایتی نیازمند رویکردی جامع و هماهنگ در سطح سیاست‌گذاری و اجرا است. اتخاذ سیاست‌های پایدار و ایجاد بستر مناسب برای فعالیت بخش خصوصی می‌تواند نقش مؤثری در توسعه پایدار صنعت پتروشیمی و افزایش ظرفیت تولید و اشتغال در کشور داشته باشد.

پیشنهادها

۱. ایجاد واحد توسعه سرمایه‌گذاری خصوصی: پیشنهاد می‌شود در ساختار سازمانی پتروشیمی تبریز یک واحد یا دفتر تخصصی توسعه سرمایه‌گذاری ایجاد شود که وظیفه آن شناسایی

فرصت‌های سرمایه‌گذاری، جذب سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی و تسهیل همکاری با بخش خصوصی باشد.

۲. طراحی بسته‌های تشویقی سرمایه‌گذاری: پتروشیمی تبریز می‌تواند با همکاری نهادهای مرتبط بسته‌های تشویقی برای سرمایه‌گذاران خصوصی شامل تسهیلات مالی، تخفیف در خدمات زیرساختی و حمایت‌های قراردادی طراحی کند.

۳. توسعه مشارکت‌های راهبردی با بخش خصوصی: پیشنهاد می‌شود این شرکت در اجرای پروژه‌های توسعه‌ای از مدل‌های مشارکت عمومی-خصوصی استفاده کند تا منابع مالی و تخصصی بخش خصوصی وارد صنعت پتروشیمی شود.

۴. ایجاد سامانه اطلاع‌رسانی فرصت‌های سرمایه‌گذاری: راه‌اندازی سامانه الکترونیکی معرفی فرصت‌های سرمایه‌گذاری در پتروشیمی تبریز می‌تواند باعث افزایش شفافیت اطلاعات و آگاهی سرمایه‌گذاران از پروژه‌های قابل سرمایه‌گذاری شود.

۵. تقویت همکاری با دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی: پیشنهاد می‌شود پتروشیمی تبریز با دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی پروژه‌های مشترک تحقیق و توسعه اجرا کند تا فناوری‌های نوین در تولید محصولات پتروشیمی توسعه یابد و جذابیت سرمایه‌گذاری افزایش پیدا کند.

۶. بهبود زیرساخت‌های فنی و صنعتی: سرمایه‌گذاری در به‌روزرسانی تجهیزات تولید، توسعه زیرساخت‌های لجستیکی و ارتقای سیستم‌های فناوری اطلاعات می‌تواند زمینه مناسبی برای ورود سرمایه‌گذاران خصوصی فراهم کند.

برای هر بعد چند پیشنهاد کاربردی و راهکار اجرایی:

۱. موانع نهادی و ساختاری

≠ ایجاد کارگروه دائمی توسعه سرمایه‌گذاری خصوصی در صنعت پتروشیمی با حضور وزارت نفت، سازمان سرمایه‌گذاری و بخش خصوصی.

≠ استقرار سامانه پنجره واحد سرمایه‌گذاری برای کاهش مراجعات اداری سرمایه‌گذاران.

≠ طراحی نظام ارزیابی عملکرد نهادهای مرتبط با جذب سرمایه‌گذاری.

≠ تفویض برخی اختیارات تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری به مدیریت‌های منطقه‌ای.

۲. موانع قانونی و حقوقی

≠ تدوین آیین‌نامه جامع حمایت از سرمایه‌گذاری خصوصی در صنعت پتروشیمی.

≠ ایجاد مرکز داوری تخصصی قراردادهای سرمایه‌گذاری در صنایع انرژی و پتروشیمی.

≠ بازنگری در مقررات صدور مجوزهای صنعتی با هدف کاهش زمان صدور مجوز پروژه‌ها.

≠ ایجاد ثبات در قوانین سرمایه گذاری از طریق کاهش تغییرات مکرر مقررات.

۳. موانع اقتصادی و مالی

- ≠ اختصاص تسهیلات بانکی بلندمدت با نرخ ترجیحی برای پروژه های پتروشیمی.
- ≠ ایجاد صندوق سرمایه گذاری مشترک دولت و بخش خصوصی در صنایع پتروشیمی.
- ≠ ارائه معافیت های مالیاتی برای سرمایه گذاری در طرح های توسعه ای پتروشیمی.
- ≠ استفاده از ابزارهای تأمین مالی بازار سرمایه مانند انتشار اوراق مشارکت یا صکوک برای پروژه های پتروشیمی.

۴. موانع مدیریتی و اجرایی

- ≠ طراحی برنامه های آموزشی تخصصی برای مدیران حوزه سرمایه گذاری.
- ≠ ایجاد سیستم مدیریت پروژه استاندارد برای اجرای طرح های سرمایه گذاری پتروشیمی.
- ≠ استقرار نظام شفافیت و پاسخگویی مدیریتی در اجرای سیاست های سرمایه گذاری.
- ≠ استفاده از مدیران و مشاوران دارای تجربه بین المللی در پروژه های پتروشیمی.

۵. موانع زیرساختی و فنی

- ≠ توسعه زیرساخت های حمل و نقل و لجستیک در مناطق صنعتی پتروشیمی.
- ≠ سرمایه گذاری در توسعه فناوری های نوین تولید در صنعت پتروشیمی.
- ≠ ایجاد مراکز تحقیق و توسعه مشترک بین صنعت و دانشگاه ها در حوزه پتروشیمی.
- ≠ تقویت زیرساخت های انرژی، آب صنعتی و خدمات فنی در مناطق پتروشیمی.

۶. موانع سیاسی و بین المللی

- ≠ توسعه دیپلماسی اقتصادی برای جذب سرمایه گذاران خارجی در صنعت پتروشیمی.
- ≠ انعقاد توافق نامه های همکاری صنعتی با شرکت های بین المللی پتروشیمی.
- ≠ ایجاد مشوق های ویژه برای مشارکت شرکت های خارجی در پروژه های پتروشیمی.
- ≠ کاهش ریسک های سیاسی مؤثر بر سرمایه گذاری از طریق ثبات در سیاست های صنعتی.

۷. موانع اطلاعاتی و شفافیت

- ≠ ایجاد پایگاه داده ملی فرصت های سرمایه گذاری در صنعت پتروشیمی.
- ≠ انتشار گزارش های دوره ای درباره وضعیت بازار و پروژه های پتروشیمی.
- ≠ راه اندازی سامانه اطلاع رسانی شفاف درباره قوانین، مجوزها و مشوق های سرمایه گذاری.
- ≠ توسعه شبکه های ارتباطی میان سرمایه گذاران، شرکت ها و نهادهای دولتی.

قدردانی

این مقاله برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد اینجانب می‌باشد. بر خود لازم میدانم از کلیه اساتید و همکاران و کسانی که در این زمینه همراهی و راهنمایی نموده‌اند، قدردانی و تشکر کنم.

Acknowledgments

This section includes acknowledgments for individuals and institutions that have assisted the researcher in writing the article.

تعارض منافع

نویسنده(گان) اظهار می‌دارند که هیچ‌گونه تعارض منافع بالقوه‌ای در رابطه با انتشار این اثر وجود ندارد. علاوه بر این، مسائل اخلاقی از جمله سرقت ادبی، رضایت آگاهانه، سوء رفتار علمی، جعل و یا تحریف داده‌ها، انتشار و یا ارسال تکراری و افزونگی، به طور کامل توسط نویسندگان مورد نظارت قرار گرفته است.

Conflict of interest

The author(s) declare no potential conflict of interest regarding the publication of this work. In addition, the ethical issues including plagiarism, informed consent, misconduct, data fabrication and, or falsification, double publication and, or submission, and redundancy have been completely witnessed by the authors.

حمایت مالی

نویسنده(گان) هیچ‌گونه حمایت مالی برای انجام این پژوهش، نگارش و یا انتشار این مقاله دریافت نکرده‌اند.

Funding

The author(s) received no financial support for the research, authorship, and/or publication of this article.

منابع

- ≠ بخشی، روز به علی، (۱۴۰۴)، ارزیابی چالشهای تامین اقلام و نقش مدیریت ریسک در صنعت پتروشیمی (امیرکبیر)، یازدهمین همایش ملی مطالعات و تحقیقات نوین در حوزه علوم انسانی، مدیریت و کارافزینی ایران، تهران.
- ≠ رسولی یزدی، سیاوش، (۱۴۰۴)، شناسایی موانع اجرای خطمشی نظام جذب منابع انسانی در شرکت های پتروشیمی بخش خصوصی، هشتمین همایش بین المللی دانش و فناوری هزاره سوم اقتصاد، مدیریت و حسابداری ایران، تهران.
- ≠ وحیدزاده، مصطفی و گیوریان، حسن، (۱۴۰۱)، تحلیل موانع اجرای خط مشی خصوصی سازی دربخش صنعت ایران، مجله خط مشی گذاری عمومی در مدیریت، (۵۲)، ۱۴، ص ۱۴۲-۱۵۹.
- ≠ مرادخانی، محمدرضا، (۱۴۰۴)، مدیریت ریسک مالی در پروژه های توسعه ای صنعت پتروشیمی با استفاده از مدل های پوشش نوسان ارز و قیمت نفت، بیست و چهارمین کنفرانس ملی اقتصاد، مدیریت و حسابداری، شیروان.
- ≠ Alizadeh Majd, F., et al. (2024). *The failure of petrochemical industries in the oil economy with a special view on human resources management. International Journal of Management, Marketing and Urban Development*. <https://ijmmu.com/index.php/ijmmu/article/view/4656>
- ≠ Ghalambor, M. A. (2024). Foresight scenarios for Iran's petrochemical industry. *Foresight Journal*. <https://foresight-journal.hse.ru/article/view/22531>
- ≠ National Petrochemical Company [NPC]. (2023). *Petchem projects under Iran's 7th development plan reach 60% progress* Tehran Times. <https://www.tehrantimes.com/news/519621/Petchem-projects-under-Iran-s-7th-Development-Plan-reach-60>
- ≠ Tehrantimes. (2023). *Petrochemical industry needs \$24b investment to meet targets*. <https://www.tehrantimes.com/news/516718/Petrochemical-industry-needs-24b-investment-to-meet-targets>
- ≠ GhalamborM. A. (2024). *Foresight Scenarios for the Iran's Petrochemical Industry. Foresight and STI Governance*, 18(3), 69-83. <https://doi.org/10.17323/2500-2597.2024.3.69.83>
- ≠ Filatova, I., Nikolaichuk, L., Zakaev, D., & Ilin, I. (2021). *Public-Private Partnership as a Tool of Sustainable Development in the Oil-Refining Sector: Russian Case. Sustainability*, 13(9), 5153. <https://doi.org/10.3390/su13095153>
- ≠ Ponomarenko, T., Gorbatyuk, I., Galevskiy, S., & Marin, E. (2024). *Optimizing Concession Agreement Terms and Conditions: Stakeholder Interest Alignment in the Petrochemical Sector. Journal of Risk and Financial Management*, 17(6), 231. <https://doi.org/10.3390/jrfm17060231>
- ≠ Pettersson, F.; Stjernborg, V.; Curtis, C.(2021) *Critical challenges in implementing sustainable transport policy in Stockholm and Gothenburg. Cities*. VOL 113. 103153.